

I N T E R M E D I A

REVISTA
CLUBULUI DIN ARAD

converbatia

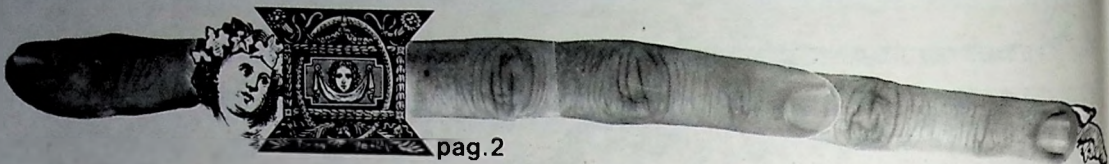
anul III nr.2 (13) Februarie 1992

Prețul unui exemplar 20 lei

SUMAR
e
pag. 2-3, 7, 10, 14-15
e
r
e

PITICI DE GAIPS *Lin*

După recitirea unor texte de referință rețin trei constatări interesante, dar discutabile: modelul exemplar al universului kitsch ar fi fost Imperiul Austro-Ungar; teoretizarea fenomenului a fost dominată de către

cecetatori "deformație" marxistă; kitsch-ul este caracteristic doar societății capitaliste. Sub acest ultim aspect este pre-mergătoare formularea din 1939 a lui Clement Greenberg: "Kitsch-ul este un comportament specific revoluției industriale care a urbanizat masele Europei occidentale și ale Americii, întemeind ceea ce se cheamă alfabetismul universal". Pornind de la această teză, teoreticienii marxști ai fenomenului au susținut ideea că pe teritoriul "viitorului luminos al omenirii" aspectele kitsch-ului nu se regăsesc decât în mică măsură, ca rămășițe ale educației burgheze. Or, cauza principală

nu numai că a rămas valabilă și în societatea comunistă, ci putem afirma că ea a operat cu mult mai violent deoarece "urbanizarea datorită revoluției industriale" s-a manifestat în forme deosebit de brutale, astfel că locuitorii deșulași ai mahalalelor cu etaje au devenit victime sigure ale "efectului kitsch", conducând la alterarea conștiințelor și la degradarea calității vieții.

Căutând o notă specifică pentru "situația kitsch" din România regimului

comunist, constat cu destulă ușurință că este vorba despre proliferarea exagerată a tuturor sensurilor conotative ale conceptului de PENIBIL. Ceea ce de altfel a făcut să se poată discuta despre un

îndreptățește să supun atenției kitsch-ul politic cu actualizare în etapa neo-comunistă a tranziției...

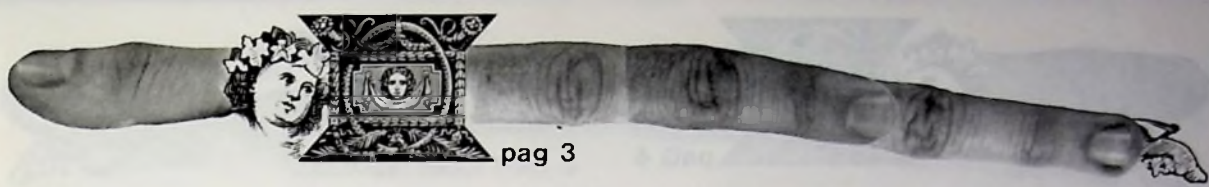
Sistemul comunist odată răsturnat de către o autentică revoltă populară,

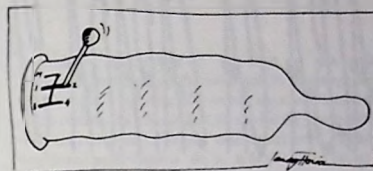
"conducător penibil", "o populație penibilă", "o viață penibilă" etc. Problema care mă interesează acum este următoarea: Ce și cât am moștenit și "valorificat" în acești doi ani post-totalitari?

Lăsând aspectele cultural-artistice pe seama tinerilor mei colegi, voi focaliza asupra domeniului socio-politic, deoarece chiar și cercetătorii "clasici" au admis existența "atitudinii kitsch", "comportamentul kitsch", "psihologiei kitsch" și a "societății kitsch", ceea ce mă

aceasta a fost imediat urmată de o mascaradă impusă de "șalunul doi" printr-o "punere în revoluție" de un penibil absolut, cu ajutorul neprețuit al instrumentului pe care l-am botezat TUB (Televiziunea Unică Bucureșteană). Sub acest aspect, din numeroasele atribute ale universului kitsch, mă voi opri asupra celor care caracterizează actuala perioadă, respectiv simulacrul și populismul, ele aparținând practicilor politice (acțiuni, atitudini, declarații, etc.), în timp ce

ERADINA POLITICĂ

penibilul îl resimțim mai mult ca receptare subiectivă, ca stare de jenă față de comportamentul protagoniștilor.

Așadar kitsch-ul politic ca exhibare publică, având drept scop derutarea și viciera conștiinței civice începe printr-un simulacru de "revoluție transmisă în direct" din după-amiaza zilei de 22 decembrie, adică momentul în care esalonul

persuasiunii cu efect emotiv ("lupta cu teroriștii"), focalizarea comunicatelor și prezentarea noilor lideri ca emanați ai revoluției și salvatori ai națiunii. În sfârșit, toate acestea combinate "subtil" cu o punere în scenă în maniera melo-gregară a "tuturilor" oportuniștilor veniți să-și exprime "adeziunea totală", astfel că absolut nimeni nu a scăpat de impresia de

cabotinaj impusă de oamenii-kitsch ai TUB-ului, între care un oarecare Brateș a făcut figură emblematică.

Ce altceva decât un simulacru juridic a fost procesul Ceaușeștilor, regizat de Gelu Voican, alt cabotin al emanațiilor; spațiul, procedura penală, "apărarea", dialogurile, atitudinile și înregistrarea video au degajat o situație penibilă atât de pregnantă, încât s-a resimțit și visceral, ceea ce a avut drept efect pierderea unei jumătăți din simpatia opiniei publice occidentale.

Cealaltă jumătate am pierdut-o în următoarele șase luni prin câteva evenimente manipulate grosier prin care kitsch-ul politic valah l-a depășit pe cel al Kakaniei. Reamintim scenele tragi-comice din CPUN, seriile de demonstrații - contra-demonstrații filmate și montate după "patent TUB", culminând cu simulacrul electoral și având drept "capac" simulacrul "loviturii de stat" din 13 iunie.

Odată cu instaurarea statutului de

stînga a început epoca Tiganiadei Parlamentare pe care probabil ca nu am fi receptat-o ca atare dacă deputații și senatorii nu ar fi insistat să fie filmați sau chiar transmiși în direct. Așa se face că miticii lui Conu'Iancu și parpanghelii Deleanului s-au dat într-un spectacol național, punînd în evidență un kitsch oratoric original prin care s-au produs monștrii sacri ai kitsch-ului politic actual, folosînd din plin toate atribuțiile fenomenului cu pricina: gregarism patriotard, vulgaritate comportamentală, surrogat moral, idilismul rromanismului, diletantismul și agramatismul. I-am fixat indirect pe numiții Ceonța, Văcaru, Dumitrașcu, Surdu, Popa Totu, la care adăugăm pe extra-parlamentarul Vadim și pe sub-parlamentarii Brătianu și Cornescu, ca să fie și opoziția reprezentată. În sfârșit, scriu articolul în plină campanie electorală, ceea ce îmi oferă ocazia unui nou spectacol politic de tip populist, numai că de această dată, starea de penibil care mă cuprînde nu mai are conotații comice, ca în cazul tele-parlamentarilor, ci de-a dreptul de jale, un fel de risu-plînsu. Din această cauză mă simt jenat să comentez declarațiile "catindaților", dar nu mă pot abține să nu relev "seducția" semnelor electorale și a îndemnurilor adresate unui electorat perplexat: "votați femeia", "votați inimioara", "votați calul bălan", "votați puțul", "votați cartoful", "votați mătura" și altele de aceeași calitate care exprimă concludent starea politică a protagoniștilor.

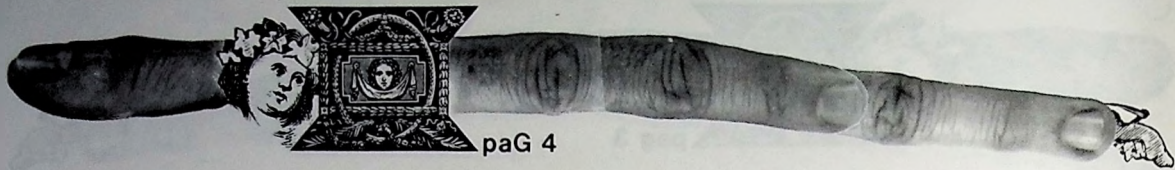
Dacă așa stau lucrurile la nivelul piticilor de ghips din gradina politică, atunci de ce să ne mai surprîndă starea kitsch a populației care suportă presiunea fenomenului prin mijloace mass-media - special TUB - iar în stradă suportă viermuiala bișnițarilor ambulanz și roz-bonbon-ul unor produse expuse în gangurile buticurilor. Toate acestea conduc implacabil la viciera gustului estetic și la alterarea morală a conștiinței civice, fapt care mă îndreptățește să definesc această etapă ca pe o "societate globală kitsch", astfel că putem fi siguri de intrarea noastră în Ōropa", pe filiera levantină.

GHEORGHE SĂBĂU

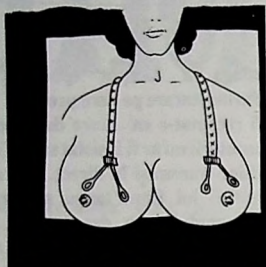

doi a înțeles că-i bai mare, din moment ce vulgul scandează neincetat "fără comunism !"

Nu contest anumite momente curate impuse de către oameni de bună credință, dar în general simulacrul tele-pro-frontist a fost atât de prost regizat încît revăzînd materialele înregistrate simt nevoia de a mi acoperi ochii de rușine. Manipulare direcționată prin dezinformații tendențioase, trucaje evenimentiale,

ALBA CA ZĂPADĂ ȘI CEI ȘAPTE PIKITSCH

Moto: "Capitalismul a generat kitsch-ul, comunismul l-a desăvârșit." Apocrif

Perlocuțiunea de mai jos urmărește a evidenția consecințele, de acum familiare, ale celor patruzeci și ceva de ani de înalte culmi și civilizație comunistă: KITSCH. Zic: confuzie deliberată servită pe un blat politic = KITSCH, căci pachimenele politice, fie de "stînga", fie de "dreapta", viețuiesc laolaltă, într-o simbioză demnă de invidiat, semnul egalității fiind sinonim cu kitsch-ul; Istvan Hermann, ilocuționar în ale kitsch-ului și-a anunțat pe jumătate ideea: "capitalismul, cu precădere național-socialismul german, este exponentul realizabil al kitsch-ului". Cu siguranță, nu citise cu destulă atenție "Alba ca zăpada și cei șapte pitici". Cu fabula e mai greu că, deh!, nu te PUI cu animalele, sînt în stare să MUȘTE, fabulează, n-au citit din Eco, nu cunosc Oglinda fermecată dăruită de meșterul Marx Odioasei (animalul central al fabulei). Să fabulăm!

Odată urcală la tron, repede la Oglindă să vază cine-i cea mai cea, însă Oglinda, deși încrustată cu gălbenele de China, aceeași dialectică materialistă: "reflectă nealterat și în totalitate realitatea". Furioasă, trimise un animal în costum să omoare pricina. Se execută. Da, nu-i o greșeală, în ciuda repetatelor execuții, fabula își urma progresia implacabilă, deoarece nu se putea omori o idee: Alba ca Zăpada.

Cam patruzeci și ceva de ani au trecut în aceeași monotonie, cînd de serviciu se nimeri un animal în costum, de data aceasta descheiat la ultimul nasture al cămășii. Am putea să conotăm: "ea aspira...el inspiră!"

Pînă la eveniment, costumași veneau, de fiecare dată cu cîte o dovadă, dar decalajul dintre declarație și realitate (= KITSCH), aspirație și potență (= KITSCH) n-a

urnit fabula din loc. (Oglinda, bat-o focul s-o bată!) Noroc cu năsturelul descheiat și fuga metaforei la cei șapte pikitsch. (Că erau doar 3, 14 se poate trece cu vederea, se rotunjea cît mai sus!)

Pikitsch-ii trăiau în comun, mereu în subteran, aveau cîte o lingură și un cuțit, pastă de dinți Primavara, ce mai, comunism cu diamante. Și fabula continua: că Animalul odios nu s-a lăsat, și-a luat destinul în dantură, cînd pikitsch-ii nu s-acasă..., descălecă de trei ori, însă eșec după eșec pînă la eșecul fabulat de un CAVALER cu Pegas și ciubote Grigorio Rizzo, ca glodul pădurei, altfel destul de săltăreț, și așa mai departe, dar fără prea mare importanță. Fabula, așa tăiată și revăzută, tăiată și rescrisă, ar putea deschide kitsch-ul postmodern: politica kitsch, instituție kitsch, animal kitsch, parlamentar kitsch, ziar kitsch, T.V.R. kitsch, oglindă kitsch, mentalitate kitsch, campanie agroelectorală kitsch...

Morala: Este foarte ușor să fii, greu să nu

fii și nesigur că nu ești!
Joon Galea

DICTIONAR KITSCH bun la toate

Correspondent plastic pentru Kitsch în limba română : pocitanie .

Momentul inițial al rostirii exclamatoare a cuvîntului Kitsch (în germană) : recunoașterea erorii genetice în artă .

Eroare în conducerea societății moderne : Imperiul, Imperie .

Derapajul informațional - carevasăzică chici .

Deviza totalitară : Prostitutio in integrum .
Correspondentul grec pentru kalimeris : kitsch-eria .

Locuții

Primo:

Tratatul despre lucrul bine făcut (Tadeusz KotarbinskiTSCHE).

Secundo:

Tratatul despre lucrul prost făcut (Mister Kitsch).

Tertio:

Acțiunea de a refuza să ... faci kitsch (Tertium datur).

Silogism ă la kitsch:

Perseverența în a continua kitschul : kitschism.

Pictorul amator perseverent pînă-n pînzele negre: kitschist.

Politicianul amator pînă-n pînzele negre: putschist.

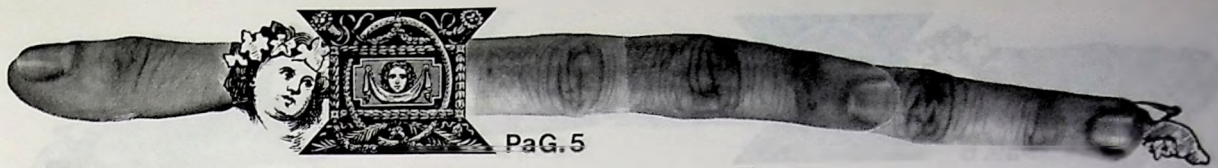
General fără limite : Kitschener; generalissimul Stalin.

Fuehrerul fără limite : Hit-lehr (șlagăr fără conținut). Deci Stalin - Hitler.

Sfîrșitul dicționarului. Adio! Mister Kitsch! Cazul-limită european de diluție a conceptului de conducere politică democratică: totalitarismul.

Quosque tandem abuteris ad patientia nostra?

Pînă cînd să mai așteptăm "geniile reformatoare" pentru a ne reîntoarce la vechea artă cu noi unelte?

precedentă restaurând-o: așa cum o știa deja Rousseau, cultura nu favorizează în mod special democrația, și de altfel nu au existat niciodată aștia melomani cîți au fost în rândurile partidului nazist. Problema cu aceste discursuri este că ele neglijează posibilitatea de a trăi simultan relația noastră cu lumea prin dubla modalitate a îndoielii și afeccțiunii.

La acest început de deceniu nouăzeci, democrația tocmai suferea o transformare surprinzătoare pe care trebuie, de asemenea, s-o examinăm: dușmanii săi par să fi dispărut. În exterior, prăbușirea totalitarismului în Europa de Est creează o situație complet nouă: vechii noștri adversari revendică aceleașiv valori ca și noi. În interior opoziția tradițională a sfîșii și a dreptei numai e decît o rivalitate între echipe concurente care se reclamă de fapt de la același ideal, social-democrația temperată de liberalism (sau invers). Trebuie să ne bucurăm de acest consens universal, și Bruckner democrat convins, nu lătrărie-o faci: el nu se simte tentat nici de conservatorism nici de

DÉMOCRATIE BLUES

PASCAL BRUCKNER
la "Apostrophes" în 4 mai

"Lipsit de adversari, idealul democratic, care triumfă pe toate fronturile, riscă să ațipească. PASCAL BRUCKNER vrea să ne trezească din somnul nostru dogmatic."

Indiferent că practică romanul sau esul, Pascal Bruckner se găsește în largul său cînd zugrăvește aspectele noastre ridicole. Ca mulți alți autori strălucitori, el pare a avea o adevărată fascinație pentru prostie; ca orice bun moralist, el este mai ales sensibil la înfrîngerile noastre, la marile și micile noastre mizerii. Cîmpul său de studiu, în "Democrație blues", ca - deja - și în "Pînsul omului alb", sînt moravurile noastre publice, pasiunile noastre politice (sau absența lor). El este imbatabil în arta de a repera formulele noastre nelămurite sau pretențioase (ajunge să le citeze pentru ca desertăciunea să sară în ochi; dar n-am observa nimic dacă le-am citi în propriul lor context). El ține să observe măruntele noastre lășități și grandioasele scuze pe care ne place să le invocăm vizavi de ele. Totuși, el nu este nici un denigrator sistematic, nici un satirizator drapat în virtutea sa; el nu proferează invective, ci ne face să ne aștinem într-o melancolie dezabuzată, ca aceea despre care vorbește ultima lui carte. Moștenitor al unei îndelungate tradiții, Bruckner stăpînește la perfecție întreg arsenalul stilistic al moralistului. El vede micile detalii care spun mult mai mult despre noi decît marile generalizări. .../ Apropierile sale sînt frapante, comparațiile sale surprinzătoare, formulele sale contrastante și gata de a fi transpuse în alte texte (remarc la înfîptulare din cîeva pagini: "O prerogativă pe care o împărtășește

majoritatea se cheamă o calamitate"; "Fiecare e răspunzător pentru sine, atroce povară de purtat"; "Cetățeanul oscilează mereu între papuci și baricadă"; "Mic capriciu de epocă: să hîrfești mediatic mass-media"; "A ucide verbal înseamnă a cruța multe vieți", etc. (aceste formule ne fac să rîdem pînă în momentul în care observăm că ele ne descriu, pe noi și pe alții. Bruckner este în același timp crud și surzător, necruțător și calm. Viața democratică este azi, în Franța, obiectul unui conflict de interpretări. Pe deoparte, se face elogiul necondiționat al instituțiilor democratice, se consideră că toate formele de viață modernă decurg din principiul egalității și conduc la o mai mare libertate a individului. Pe de altă parte sînt văzute doar efectele perverse ale ideii generoase și se prezice alunecarea în mediocritatea comună. Bruckner, el este prompt în a sesiza insuficiențele fiecăruia din aceste puncte de vedere, care suferă de același abuz, generalizarea excesivă. Primilor (Lipovetsky, Yonnet, uneori Marcel Gauchet) el le reproșează un optimism nemăsurat: e suficient să mergi la un concert rock ca să lupți împotriva războiului? Să urmezi moda ca să te simți de partea drepturilor omului? E adevărat că poți face democrație fără s-o știi? Dar nici poziția celorlalti, a "cavalerilor Apocalipsului", nu mai e solidă. Ei reproșează democrației că nu favorizează cultura, ba chiar că-i provoacă declinul; și atunci, se preferă un lucru altuia, extazul muzical cacofoniei parlamentare. Se conchide că degradarea culturală a Vestului este tot atît de gravă ca represiunea politică în Est (se vor recunoaște aici tezele unor autori ca Alain Finkielkraut, Milan Kundera, Michel Henry). Bruckner tratează această din urmă concluzie prin derizane ("Deportată, turbații, înfometajii, chinuții nu au decît să se jînă bibe; tăceți, plîșpînșilor! Deschizînd televizorul, plîmbîndu-mă într-un supermarket, eu risc tot atît cît voi, dacă nu mai mult!"); și reia constatarea

un oarecare utopism. El este totuși atent la consecințele negative ale acestei victorii: lipsită de adversari, democrația nu riscă oare să se trezească și lipsită de suflet, să se cufunde în melancolie? Dacă nici o mare cauză nu ne mai poate înflăcăra, nu ne vom închide oare în noi înșine, cultivînd doar plăcerile personale și părăsind definitiv piața publică? Bruckner așteaptă o privire pătrunzătoare asupra pericolelor prezente ale deprinderilor democratice; el nu se lansează în pronosticuri, și nu propune adevărate remedii. Spirit acid, el

Pascal Bruckner

LA MÉLANCOLIE DÉMOCRATIQUE

riscă să nemulțumească pe mulți: pe liberali sau pe socialiști, pe cei care blestemă sau pe cei fericiți, spiritele triumfătoare sau pe cele amare. E cu aștia mai important ca scrierea lui să-i înflăcărească pe cei ale căror temeri și speranțe le exprimă în mod strălucit: cetățenii.

1) - "La Mélancolie démocratique", Seuil, 1990.

- "Le Sanglot de l'homme blanc"

(articol preluat din "Le Nouvel Observateur", mai 1990, p.148)

traducere LIGIA HOLUȚĂ

ETNOKITSCHA

PROLEGOMENE LA ORICE TEORIE VIITOARE

Lată un act de ambiție! Chiar la orice teorie viitoare aceste prolegomene? Din pletora conotațiilor conceptului în discuție dacă reținem, aleatoriu, tipurile de enunțuri cum ar fi: "kitsch-ul este minciuna", "kitsch-ul semnifică schematicul", "kitsch-ul este sentimental", "kitsch-ul este convenție" gândul se umple de fapt prin postularea unui sens mai general: VERKITSCHEN adică, "a scoate la mezat". Mai simplu: scoatem la mezat scheme, sentimente, adevăruri / minciuni și așteptăm prețul. Strigarea lui și apoi cumpărătorii.

Sa fie și însemnările de față adunate sub același concept?

Să străbătem zonele etnologiei cu amintirile sau faptele înregistrate, raportate însă la un cu totul alt sistem de referință. Exemplificând prin obiceiurile populare (de muncă, de sărbători, ale evenimentelor vieții) putem concepe gospodarul de frunte al satului ieșind ărat (holda proprietate personală!) pe o grapă trasă de tractor? Actul purificării și provocarea fertilității prin storpirea cu apă poate fi desfășurată la un canal de irigații? "Strigarea peste sat", focurile din noaptea de Sf. Gheorghe, textele incriminatorii pot avea efectul moral când

freământul vieții satului se reduce seara la licăritul verzei al ecranului T. V., străbătut de dramele kitsch ale familiei Ewing?

Țesăturile, obiectele gospodărești, ritualurile de naștere, botez, nuntă, înmormintare aparțin unei lumi în care scara globală a valorilor își concretiza ierarhia în fiecare etapa a vieții comunității sătești.

Materialul "la metru", existent în comerț a anulat o întreagă industrie casnică; de la semănat la țesut și cusut, de la consacrarea motivelor semnificative exprimând existența integrală în orizontul cosmic la cromatica armonizată după legile frumosu-

lui s-a urmat acel drum, acel moment caracteristic al kitsch-ului - devalorizarea.

"Structurile deplasate" (L. Blaga) angajate în amplul proces al glisării autenticului (creator) spre inautenticul percepției și împlinirii nu pot produce decât "parakalia"; para arta. Desigur, suma determinărilor istorice începând cu industrializarea și expansiunea unor "valori" prefabricate pot contura o perspectivă causal - sociologică. Modul explicativ se acreditează într-o coe-

rență teorie și justificată practică. Din perspectiva utilului și plăcutului. Nu poate însă să înlocuiască structurile generative de o complexitate conotativă care este în măsură să dea existenței întreaga plenitudine și valorii justificarea suportului ei material.

Încerc să mă feresc de kitsch (în aceste însemnări, evident!) prin următoarele propoziții constatative:

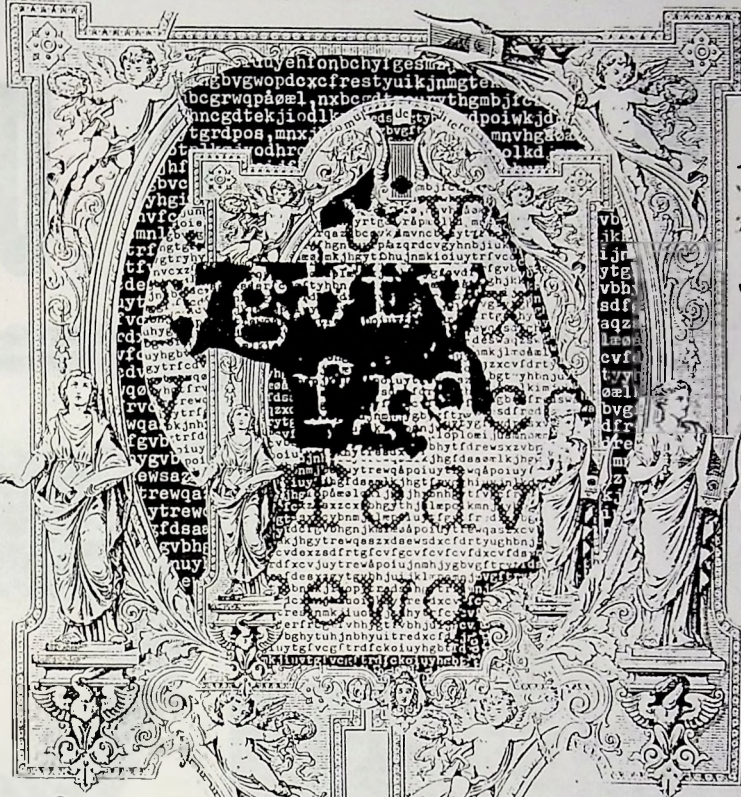
Propoziția 1. Kitsch-ul străbate victorios toate structurile vieții socio-politico-culturale.

Propoziția 2. Kitsch-ul este determinat de factorii istorici la deplasarea de la autentic la inautentic de la conținutul simbolizat în act de creație la artificialul mimetic al său.

Propoziția 3. Etnologia (teorie și practică) reconstruiește modelul autenticului, punând de fapt în valoare inautenticul actual odată cu istoria deplasării de la artă la para-artă.

De aceea refuz să-mi imaginez că, de fapt, KITSCH-ul este nucleul VERKITSCHEN.

Dumitru Mărcuș

Tiny Semaphore,
Nouka Bazooka,
Topsy Tipperarry,
Zara Nevada,
Lea Zenana,
Vanta Talisman,
Teasy Mac-Donald,
Jazy Positive.

isi a mintesc
,
uneori de **Ziua**
in care
parintii lor,
CORPUL
de
GARDA

**Domnisoa
rele**

new
CRAZY
HORSE

- Akky Masterpiece,
- Betty Buttocks,
- Bulba Butterfly,
- Carra Mirador,
- Cristy Balalaika,
- Charly Commando,
- Friday Trampoline,
- Genny Perfector,
- Fila Volcano,
- Pearly Offshore,
- City. Nebula,
- Tally Yesterday,
- Mewa Wyborova
- Raffa Thermidor,

corpul de balet **au**

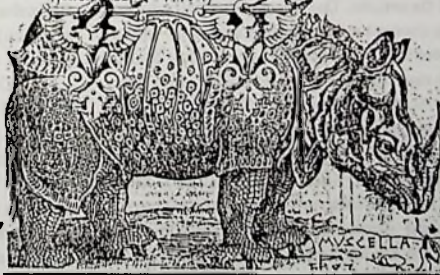
hotari sa **RĂSCOLTAȘQA**
PARNASUL

pt a da de **urma**
BUnUui lor **mic**

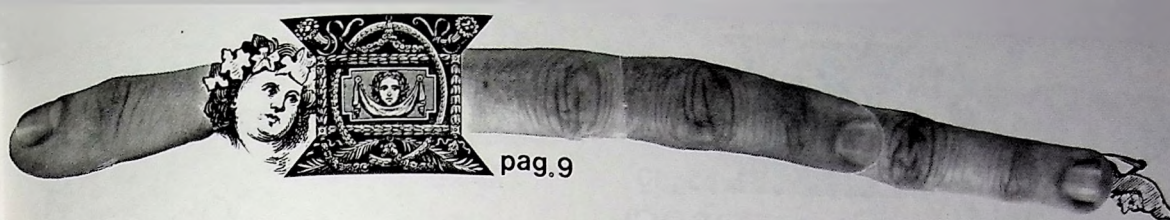
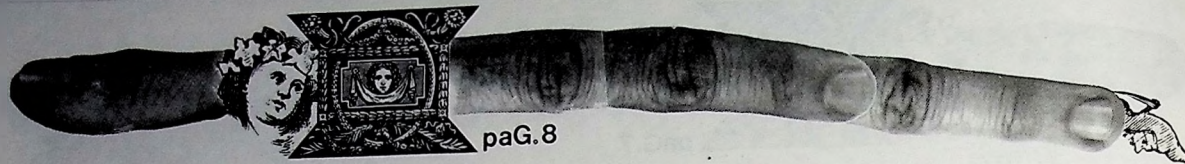
LALEUL NEGRU

care la că le **estE**

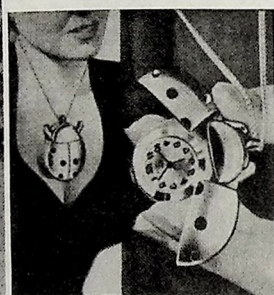
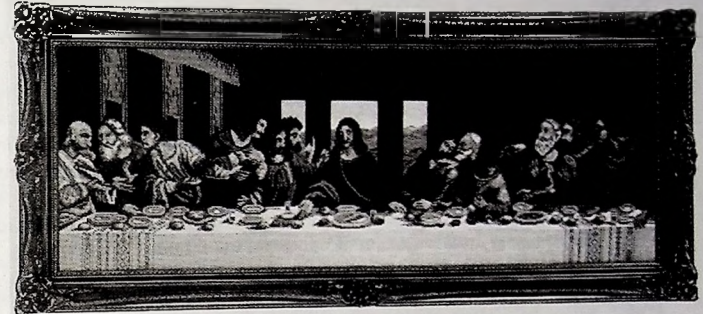
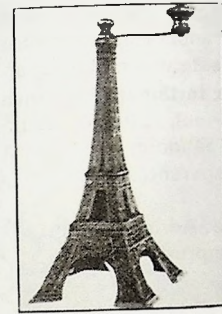
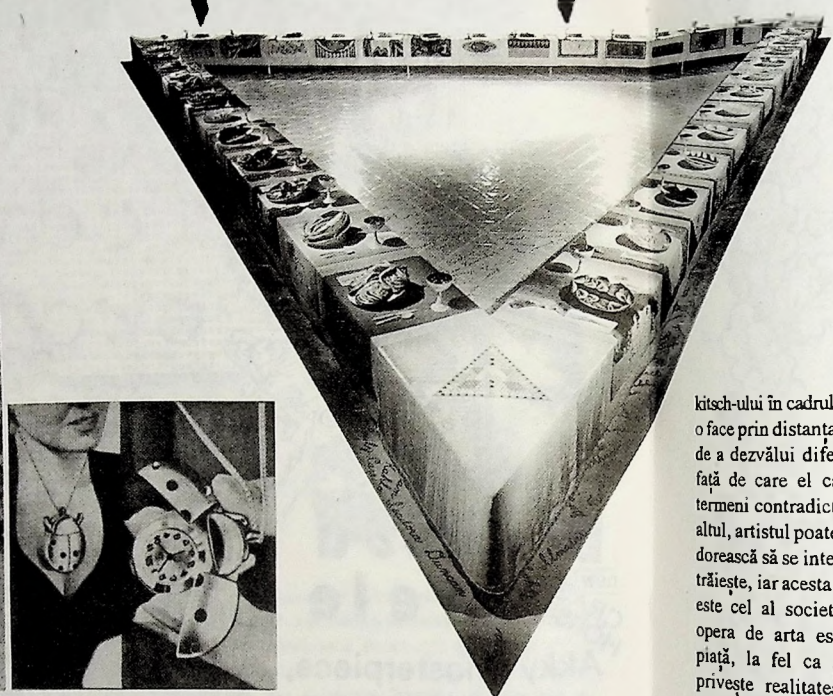
da **t**or **quO**
ExplicatE

performed by **CALIN MAN**

ARTĂ (CU) KITSCH?

Conștientizarea kitsch-ului a dus numeroase încercări de analiză și de definire a acestuia, operați pe parcursul cărora kitsch-ul a fost întotdeauna privit sub aspect negativ și "abia odată cu epoca artei pop alienarea kitsch-ului a fost pusă între paranteze, ceea ce a permis artiștilor să îl preia, cu titlu de distracție estetică: kitsch-ul este amuzant. Este prima etapă a reconsiderării, în curs de înfăptuire, a acestui concept în istoria artelor", scria Abraham Moles în 1976. Faptul că astăzi acest proces se află în plină evoluție îl demonstrează gama lucrărilor prezente la marile expoziții internaționale de artă, printre care și ultima Bienala de la Veneția (1990), îl atestă materialul ilustrativ, precum și articolele - comentarii publicate în revistele de specialitate. 1) Dacă înfrînerea dintre arta pop și kitsch a fost mai degrabă un efect secundar al introducerii banalului, al realității de toate zilele în sfera realității estetice, în prezent sintem martorii conturării cu destulă pregnanță a unei tendințe kitsch, al cărei

subiect (uneori și mijloc) este kitsch-ul propriu-zis. Așadar, dintr-un dușman al artei, dintr-un domeniu repudiat, kitsch-ul devine o parte componentă a sferei artistice. Din punctul de vedere al situației artistice actuale faptul pare oarecum firesc. Desfășurarea pe orizontală a tendințelor artistice, caracterizează prin pluralism, eterogenitate, permisivitatea și toleranță aproape nelimitate ale post-modernului, constituie un scenariu al tuturor posibilităților. "Totul este permis",...cu condiția ca rezultatul să fie artistic. Dar însuși artisticul a devenit un concept relativ, la fel ca și cel de valoare estetică. Unicul adevăr valabil a fost înlocuit cu multitudinea adevărilor valabile. Dacă un lucru este considerat a fi adevărat, valabil, și proba contrară are aceleași șanse de acceptare în măsura în care este convingător demonstrat. Să ne întoarcem însă la kitsch la lucrările care, într-un fel sau altul intră în relații directe cu kitsch-ul. Recursul la kitsch are loc fie sub aspect formal, fie sub

cel sentimental, sau sub ambele aspecte. Se face apel la supraetalea mijloacelor, la sinestezia kitsch-ului, la schizofrenia obiectului kitsch, la schimbarea semnificației sale prin modificarea contextului, etc. Se poate spune că kitsch-ul a devenit un subiect de inspirație pentru artiști. Rezultatele și consecințele acestui tip de demers rămân însă discutabile. Ceea ce este mai înconfortant este faptul că în cazul acestor lucrări mult mai lesne poți să recunoști trăsăturile kitsch, decât să realizezi în ce constă artisticul. Să fie vorba de kitsch, de kitsch-ul artei sau de arta (cu) kitsch? se întreabă spectatorul complet derutat.

Ce poate spune artistul? Considerând kitsch-ul drept unul din atributele esențiale ale vieții de toate zilele, poziția adoptată de către artist față de kitsch va reflecta și termenii în care acesta se situează față de realitatea exterioară. În situația în care artistul nu accepta kitsch-ul, dar recurge la acesta, cel mai des utilizat fiind procedeul citării

kitsch-ului în cadrul operei sau cel al simulării, o face prin distanțare, prin ironie, cu scopul de a dezvălui diferite aspecte ale realității față de care el ca individ se situează în termeni contradictorii. Dintr-un motiv sau altul, artistul poate să accepte realitatea și să dorească să se integreze în contextul în care trăiește, iar acesta, în majoritatea cazurilor, este cel al societății de consum, în care opera de artă este obiectul relațiilor de piață, la fel ca și kitsch-ul. El nu mai privește realitatea cotidiană și realitatea estetică drept două lumi despărțite printr-un hotar de netrecut. Artistul care expune astăzi într-o galerie un obiect kitsch, fie că acest obiect este "cules" efectiv din realitatea cotidiană, fie că este produs de către artist după toate legile kitsch-ului, nu face altceva decât să exploateze una din consecințele exemplului duchampian, potrivit căruia contextul determină semnificația obiectului. În acest caz, obiectul (kitsch) trece din circuitul consumului obișnuit în cel al

consumului estetic. Pe de o parte, prin acceptul său, artistul va întări legile consumului, dictate de contextul în care trăiește. Pe de altă parte, demonstrând că un obiect, care poartă asupra sa caracteristicile pseudo-artei, poate funcționa ca obiect artistic, el pune în mod indirect problema redefinirii artei, a diferenței dintre autentic / fals, aparent / esență. Se mai poate presupune că există situații, în care artistul produce kitsch-ul în mod conștient, astfel încât nu numai că îl accepta, dar aderă deschis la acesta. O asemenea atitudine de gustare a artificialului, a falsului, a fost denumită de către Susan Sontag drept o atitudine "camp". "Camp" este o atitudine care apreciază kitsch-ul ca și kitsch, savurând conștient prin intermediul kitsch-ului falsele sentimente... "camp" vede viața ca o permanentă alternanță de roluri jucate, în care sentimentele adevărate pot să apară doar mascat... "camp" este o poziție împotriva artei serioase, împotriva tiraniei bunului

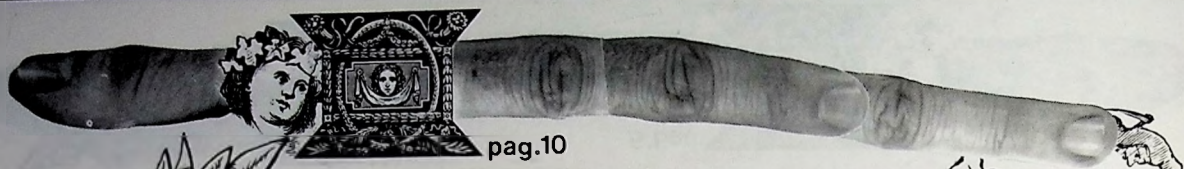
gust, dar și împotriva amorului mic-burghez, care nu realizează semnificația acestuia". Dacă pe lângă dorința de absolut, orice individ are o componentă de mediocritate, atunci de ce să fie acesta mereu trecută cu vederea, ca și cum n-ar exista?

Exploatarea unor situații - limită nu face decât să adâncească, în cel mai bun caz, să conștientizeze criza generală. Acceptarea sau refuzul unor asemenea lucrări devine, în ultimă instanță, o chestiune individuală. Nimic nu este ceea ce pare. Dacă până acum receptorul, mai mult sau mai puțin avizat, putea să se complacă în siguranța propriului sistem de valori, acesta este un bun prilej pentru a și-l pune la îndoială.

ANGEL JUDIT

1. Wolfgang Max Faust: "Kunst mit Kitsch - Aufstand gegen den guten Geschmack", "Art", nr. 9, Hamburg, 1990
2. Wolfgang Max Faust, op. cit.

HERMANN BROCH VIA MILAN KUNDERA

- În romanul dumneavoastră
evocați Kitsch-ul. Nu este vorba de un
termen prea central-european ?

- Acest termen este foarte
curent în Europa Centrală, și
explicația lui în roman este mai puțin
originală decât s-ar putea crede. Este
sensul în care am înțeles să-l
folosesc încă din copilărie. Cel mai
bun text filosofic asupra kitsch-ului
este, cu certitudine, cel al lui Broch
în "Literatură și cunoaștere". Din
păcate, traducătorul a tradus
cuvântul kitsch prin "calitate
mediocră" (art de pacotile) sau
"bătător la ochi" (art tape-à-l'oeil).
Dar kitsch-ul nu este doar "calitate
mediocră" (pentru Broch, chiar
Wagner făcea kitsch): kitsch-ul este
kitsch! În Germania și în Europa
Centrală secolul al XIX-lea era mai
mult romantic decât realist. Ori
kitsch-ul este frate geamăn cu
romantismul. Poate, zice Broch,
secolul al XIX-lea nu a fost al
romantismului, ci al kitsch-ului.
Kitsch-ul ca înfrumusețare
sentimentală și mincinoasă a vieții,
nu a fost doar un termen estetic ci o
viziune asupra lumii. Broch are o
frumoasă frază: "Romanul modern a
încercat, erodic, să se opună cu toate
forțele valului de kitsch pentru ca să
sfișească într-o bună zi prin a fi
strivit de kitsch". Totul este în
această frază: neîncrederea, privind
viitorul; identificarea viitorului cu
kitsch-ul (mijloacele mass-media
care, prin esență, vor să placă cu
orice preț tuturor, participând la
spiritul kitsch-ului); în fine,
atașamentul patetic la roman. Iată
una din neînțelegerile dintre
modernismele franceze și cele
central-europene: după Breton, în

Franța, romanul este considerat ca
un gen depășit; chiar dacă se scrie
"noul roman", aceasta este pentru a
produce o ruptură radicală între
aceasta și romanul clasic. Pentru
Broch, romanul este mai mult decât un
gen; este ultima fortăreață împotriva
spiritului kitsch-ului, ultima redută
apărată cu încăpăținare, chiar dacă
fără prea multă speranță.

traducere: Adriana Funaru
după "Artpress" 1989

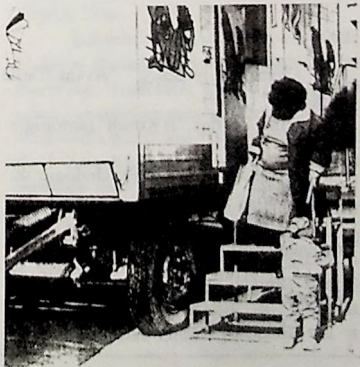
"PRIVIȚI MĂREȚE UMBRE..."

Ca orice element din sfera axiologiei umane, și kitsch-ul e supus rulajului vremurilor, erodării, înnoirii; adică unui întreg set de operațiuni, strategii (sau cum vom vrea să le zcăm) ce-i asigură continuitatea și veșnica preschimbare. S-ar putea face - poate s-a și făcut deja - în spiritul noii istorii proclamată de Jacque Le Goff și prietenii săi, o istorie a kitsch-ului, cum există o istorie a mirodeniilor, a animalelor ori a sentimentelor. Ea ar presupune o investigație terminologică și una ținând de istoria civilizației și a mentalităților. Prima n-ar acoperi în întregime ultima sută de ani, dar a doua s-ar dovedi pînă la urmă nu cu mult mai tînară decît omul însuși. Spațiul dintre apariția fenomenului și placerea sa adecvată de către conștiința ar constitui o historia arcana, vorba lui Procopiu din Cezareea, pilduitoare pentru mările imprevizibile ale gustului epocilor succesive. Așa că, vrînd-nevrînd, cine ar face istoria kitsch-ului ar vorbi, într-o bună măsură, despre mode. Și încă dintr-un punct de vedere marcat el însuși de moda anume.

Aceasta nu înseamnă că o asemenea întreprindere n-ar fi profitabilă. Cum, însă, anvergura subiectului ne ține la o distanță respectuoasă, ne vine mult mai la îndemînă să rasturmăm - dintr-o pornire ludică dubioasă - ecuația, preferînd istoricului kitsch-ului kitsch-ul istoric. Firește, într-o țară cum e a noastră, unde istoria a fost încă dintru începuturi un stindard; o misiune, o vocație profetică sau o (cît de) șireată justificare, asemenea subiect e mult mai gras; desigur, și mai la îndemînă. Caci e destul să lansezi interogația cu privire la locul ocupat de gustul îndoielnic în opera celor cîteva veacuri de istoriografie românească pentru ca mirosul de varză îngrășată cu zgîrciuri și șorici supraabundenți să te asalteze fără preget. Experimentele ușor de făcut, odată ce te-ai hotărît asupra punctului de vedere din care abordezi chestiunea. Fiindcă nu e totuna cum și unde stai. Din unghiul cu vedere spre demós, purismul latinist al descendenților Școlii Ardelene ți se va prezenta drept

perfect ridicol, cîtă vreme unghiul opus, al elitismului, te va face să rîzi necruțător de excesele marxizante ale unei istoriografii pentru care indivizii cu o înzestrare excepțională sînt cu neputință de conceput. A gîndi scrisul istoric - să nu mai vorbim despre trecutul propriu-zis! - ca pe un topos mereu descoperit în fața neghinei kitsch-ului e, desigur, un exercițiu profitabil de gîndire necanonică, deși el e virtualmente infinit. În absolut, totul devine lipsit de gust. Așa se dovedește tratarea lui Ștefan cel Mare drept sfînt, cînd omul era, cum se știe, "grabnic vărsătoriu de sînge" și nici de dulcea consolare a femeilor n-a dus lipsă. Așa - "visarea înaltă" prilejuită de marele unificator de la 1600, cînd, iarăși e cunoscut, că pe lîngă considerente strategice, ceea ce l-a mînat spre pomenita făptuire a fost "pohta ce-am pohțit". Proiecții discutabile, adevărate boli profesionale ale meseriei (nu doar ale istoricilor romani).

Dar ce, parcă romantismul a fost scutit, în elanurile sale, de prostul gust? Nici vorbă. Pretenția lui de "divinațiune", mesianismul, retorica avîntată și aluziile, chicoteliile la adresa prezentului - iată tot afitza abateri de la conduita de bun simț a supunerii discursului în fața faptului istoric. Și bineînțeles, pozitivismul ce i-a urmat n-a fost cu nimic mai ferit de excese, cu pretenția sa de a expune evenimentele goale, fără a le interpreta... Refuzul pozitivist al unei filosofii a istoriei s-a dovedit o cochetărie penibilă prin transformarea acestei atitudini însăși într-o filosofie a istoriei alternativă. În fine, mai aproape de noi, istoria nonevenimentială a prozeiților făcuți de școala de la Annales, lăbărtată peste frontiere în spațiu și timp, în disprețul istoriilor naționale de descendență romantică, regăsind spiritul "mondialist" al iluminismului și coborînd în durata lungă braudeliană pînă la

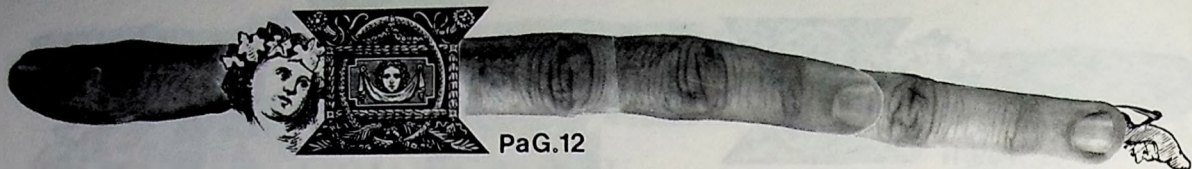

KITSCHUL ÎN SCRIEREA ISTORIEI

geologic, nu e mai puțin afectată, cu preferința ei de a vorbi nu de om, ci de corpuri, ori de sentimente, nu de om, ci de animale, de climă, de obiecte...

Așa stau lucrurile cu cîteva dintre marile direcții luate de cercetarea istorică, și de care nici evoluțiile românești n-au putut face abstracție. Ba, dimpotrivă, în acest domeniu al progresivelor cîștiguri metodologice, recordarea metodologică a putut părea - sau chiar a fost - și moda urmată cu promptitudine.

Dar kitsch nu este neapărat copierea, la fel cum a produce astăzi calculatoare nu înseamnă obligatoriu mimetism cibernetice după model nipono-american. Kitsch-ul poate avea o marcată "originalitate", o serie de accente proprii. Slava Domnului, nici istoriografia română n-a fost scutită de ele! Voi trece peste lucrurile de mîna a doua - tracicismul furtunos încurajat de "școala" lui Iosif Constantin Drăgan și de incredibilele concluzii ale lui Nicolae Căpoeiu, după care latin nu este decît un dialect tracic, limba română e și ea dacă transformată (organic, însă!) de secole, etc. Adevăratul kitsch îl aflî în producțiile de mîna întâia, pentru că numai ele au tăria de a-l impune. Or, fiindcă tot am pomenit de tracicism, pe acesta îl regăsim într-o formulare ce depășește fruntariile științei încă în Dacia preistorică a lui Nicolae Densusianu și, în perioada interbelică, într-o mixtură cu esoterismul guenonist, la Vasile Lovinescu. Îl înțîlnim, apoi, în paginile lui Constantin Noica, pentru că întrebuintează înțeleapta (fără pereche!) limbă română, tot așa cum Monsieur Jourdain făcea proză prin însuși miracolul vorbirii în francezeasca lui Molière. Mai departe, îl aflăm în descoperirile esoterice ale lui Vasile Andru și în corespondențele secrete dintre

Siegfried și Balaurul

Lumea noastră este tot mai mult un cadru al preocupărilor materiale, al maculării comportamentului și exercițiului lingvistic. Valorile supreme (ADEVĂRUL, BINELE, FRUMOSUL) par a se fi refugiat într-un plan al identității lăsându-ne încrâncenați și tot mai lipsiți de sensibilitate, în încremenirea vârstei de fier. Judecățile de valoare și-au pierdut semnificația, iar "bunul gust" se alterează în raport cu trecerea timpului.

Intr-un spațiu văduvit de aprecieri bazate pe un autentic teamei, în care distincțiile dintre adevăr și fals, dintre valoare și nonvaloare se fac foarte greu, este firesc să se profizeze amenințătoare, umbra atotcuprinzătoare a KITSCH-ului. Orice scripă de autenticitate și originalitate este sufocată de gustul public format sub influența acestei calamități a vremurilor moderne care este kitsch-ul.

Preocupările spirituale veridice nu și mai găsesc prețuire, totul se rostogolește pe panta prostului gust, a grotescului, a pașiișei ratate.

Limbajul este deja grav atins de o asemenea maladie, fiind asaltat de expresii vulgare, lucruri comune, construcții artificiale, neologisme apărute în lipsa unui proces organic, codificări și prescurtări. Ne face plăcere să ascultăm rostirea neprișită și împlinită a celor mai vîrșnici, bucuria pe care o resimțim parcă la înflinirea cu cuvîntul, decența exprimării și găsirea celor mai potrivite forme verbale în contextele date. Limba era privită ca un fel de dar al zeilor, investit cu sacralitate, ce nu putea fi maculat prin utilizări ireponsabile, ca un tezaur al nației. În zilele noastre, ne reducem singuri orizontul lingvistic, folosind o infimă parte a cuvintelor limbii, lipsind expresiile de nuanțare, procedînd mai mult aluziv, fără a ne preciza gîndul. Tendințele de simplificare și algoritimizare a limbajului corespund procesului interior al refuzului gîndirii, al recurgerii la scheme prestabilite, intrînd astfel pe făgașul dulce al "limbii de lemn". Aceste procese, care poate părea firesc, în

concordanța cu înclinația spre tipizare și respingere a efortului propriu - ce domină contemporaneitatea-, epocă a supremației maselor, nu este decît o pîrticică a imensului fenomen, de falsificare, de impunere a inautenticului care este kitsch-ul.

Armele de luptă împotriva lui sînt greu de folosit, căci cei ce se mușcă într-un mediu impregnat de falsitate și urît nu-și

dau seama că nu conviețuiesc firesc și cred că este reală lumea cu care s-au obișnuit.

Oricum, cei mai afectați sînt tinerii, care nu sînt în posesia instrumentelor necesare pentru a face distincții, aderînd fără reținere la ceea ce li se oferă, la această civilizație de consum prezentă peste tot în lume. Lipsa de educație estetică îi determină pe tinerii să încline spre valori îndoelnice, iar creatorii se supun cerințelor pieții, căzînd în kitsch, ceea ce duce la perpetuarea neîntreruptă a acelorași mentalități. Cel mai adesea, însă, totul se petrece ca și în mitul peșterii din "Republica" lui Platon: sclavii refuză să-și scuture lanțurile, îi alungă pe eventualii eliberatori și continua să viețuiască în același orizont. Kitsch-ul rămîne stăpîn pe cîmpul de luptă și pare a-și extinde mereu dominația. Doar educația făcută cu răspundere axată pe

cunoașterea valorilor perene ale umanității are șanse să se opună ca un nou Siegfried, balaurului travestit al lipsei de cultură...

CIPRIAN VĂLCAN

CASETA BIBLIOGRAFICĂ KITSCH

Clement Greenberg "Avant-Garde and Kitsch" (1939)
 Gillo Dorfles "Il Kitsch" (antologie 1960)
 Abraham Moles "Psychologie du Kitsch" (Paris 1976)
 Herman Brock "Dichter und Erkennen" (Zurich 1955)
 Christian Kellerer "Weltmachtkitsch" (Wien 1957)
 Ludwig Giesz "Phenomenologie du

Kitsch" (Heidelberg 1960)
 Herman Istvan "Kitsch-ul, fenomen al pseudo-artei" (1971)
 Lucian Blaga "Artă și valoare" (1939) cap. Despre PARA-KALIA ("frumusețe deplasată")
 Au mai scris despre fenomenul K: Walter Benjamin, Georg Lukács, Herbert Marcuse, Erich Fromm, Michel Foucault, Gh. Achiței, V.E. Mașek, Gavril Maté și Milan Kundera.

PARAVANUL

Kitsch-ul este un cuvânt german ce a apărut la mijlocul secolului al XIX-lea sentimental și care s-a răspândit apoi în toate limbile. Dar folosirea sa frecventă i-a șters valoarea metafizică originală: kitschul exclude din câmpul său de viziune tot ceea ce este inacceptabil în existența umană".

Într-o societate în care coexistă mai multe curente și în care influența lor se anulează sau se limitează, poți încă scăpa mai mult sau mai puțin inchiziției ce o reprezintă kitschul; individul își poate salva originalitatea, iar artistul creează opere neașteptate. Dar acolo unde o singură mișcare politică deține întreaga putere ne aflăm dintr-o dată în împărăția kitschului totalitar." (p. 363)

Visul Terezei denunță adevărata sa funcție: "Kitschul este un paravan care ascunde moartea. În împărăția kitschului totalitar, răspunsurile sînt date înainte și

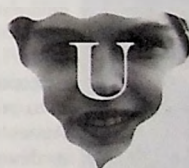
exclud orice întrebare nouă. De aici decurge faptul că adevărul adversar al kitschului totalitar este omul care interoghează. Este precum cuțitul care taie pinza pictată a decorului pentru a putea vedea ceea ce se ascunde dincolo." (p.368)

"În clipa în care kitschul este recunoscut ca minciună, el se situează în contextul nou-kitschului. Pierzîndu-și puterea sa autoritară, el este emoționat ca orice slăbiciune umană, căci nimeni dintre noi nu este supraom și nu poate scăpa în întregime kitschului. Oricare ar fi disprețul pe care ni-l inspiră, kitschul face parte din condiția umană, originea kitschului este deci acordul categoric cu ființa."

Milan Kundera "Insuportabila usurință a ființei" capitolul "LA GRAND MARCHIZ"

traducere PAUL FUNARIU

"Priviți mărețe umbre..."

urmare din pagina 11

Harap Alb și virtuțile spirituale buddhiste evidențiate într-un eseu de Silvia Chițimia. Kitsch aici nu e tema în sine, a trecutului îndepărtat, pre-roman, ci glisarea metodologică, amestecarea temelor cu un gust suspect, pretenția implicită că Dacia Felix a fost, neîndoielnic, un ax al civilizației. Situat în acest orizont ideatic, Ceaușescu redevine posibil, cu ficțiunea lansată de sine a teribilei civilizații daco-getice (inventarea statului național unitar de către Burebista, cu 2.050 de ani în urmă înaintea tuturor!), cu marșul triumfal al istoriei românești pînă în pragul Epocii de Aur... Firește, printre numele de mai sus se cuvine distins. Pentru că dacă autorii pe care i-am numit de mîna a doua, împreună cu răposatul președinte,

au făcut acest joc mai curînd din calcul ideologic, ceilalți - cei cu adevărat importanți și de relativ mare audiență - pot fi crezuți ca avînd vocația autentică a autohtonismului, "mistica" aportului de civilizație al acestei părți de lume.

Îndoielnic, aici, e, așadar, efortul de a obține atestate de noblețe spirituală pe seama unui trecut care, burî sau rău, așa cum a fost, ne aparține pentru eternitate. În loc să căutăm explicitarea momentelor de criză sau de reușită însumate de el în limitele unei explicații dacă nu raționale, atunci măcar nemijlocit profitabile, s-ar parea că preferăm ancorarea într-un misticism autohtonist vag și oricum inferior celui din Schimbarea la față a României. Pentru că - el însuși kitsch! - Cioran nu avea dreptate atunci cînd propunea adagiul (pe care autorii pomeniți, dar și

alții) îl ilustrează: "O națiune nu este mare dacă nu încearcă să se substituie umanității", avînd, în schimb, totala îndreptățire de a adresa următorul îndemn: "Ar trebui cu toții să ne gîndim solemn la această realitate: România este o țară fără profeți, adică o țară în care nimeni n-a trăit realități viitoare ca prezente efective, ca actualități vii și imediate, în care nimeni n-a vibrat de obsesia unei meniri". Prea e populară tradiția proiectării în trecut a luminilor ce s-ar cuveni să-și îndrepte fascicolul de raze asupra viitorului. Izbutind spiritualitatea noastră, această copernicană deturnare, și gîndirea istorică românească s-ar simți mai la ea acasă în reconstituirea unui trecut confiscat de esoteriști și ideologi parcă pentru todeauna.

□

APOSTOLII

MIORITA
VA OFERA...

CARNE PORC	2,48
CARNE OCAIA	2,30
CIRNAT	
15/25 AFUMAT	3,80
PROASPAT	2,96
GIORBE...	
BURTA	75
VACUTA: PORC	
PERISOARE	32
FASOLE	32
HICI	15
SARHALE	40

ZĂBRELIADE SI BUTICHIADE

de gratii și zăbrele, sudate și nituite și nu mai putem începe astăzi o stradă care să nu aibă gratiile ei pe cîinste. În magazinele ornate cu aceleași eterne folii fosforescente, bizara noastră legislație comercială te obligă la tot felul de anunțuri năstrușnice. Cum vor suna:

ne duc de cele mai multe ori în ghiarele kitsch-ului.

Marele nostru boom financiar a început în momentul cînd mai multor întreprinzători particulari le-a venit geniala idee de a face langoși. Comunismul era cald încă, în timp ce primele gherete de fabricat acest produs tradițional au apărut în gări și piețe, la

fel cum apăreau pe vremuri colibele în locurile unde se descoperea a u r . Atmosfera a devenit foarte pitorească, semănînd cu un fel de bidon ville sau o curte a

miracolelor în plină civilizațiune (?). Kitsch-ul e aici la el acasă, se lăfășie chiar am putea zice, căci toată această îngrămădeală de cociobe poartă nume pretențioase de societăți comerciale și sînt împopoțănate cu dungulițe fosforescente și ornamente fantezi.

Următorul pas spre capitalism a fost boutique-ul. În cîteva luni orice spațiu suspectat de a fi într-un vad comercial a fost cucerit, reparat, butikizat. Protecția mărfurilor turcești și arăbești este asigurată de kilometri

societatea comercială

PIERRE

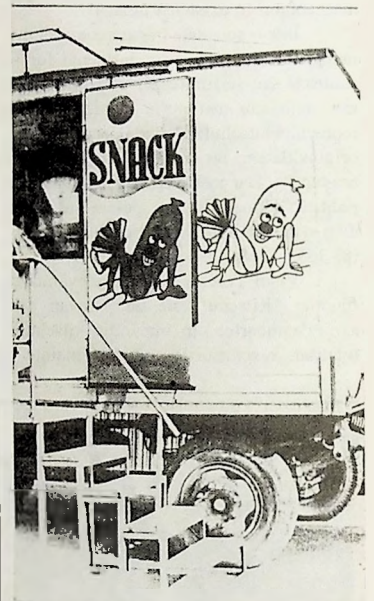
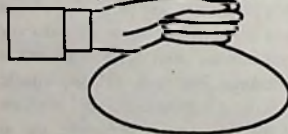
CARDIN SRL

ANUNȚĂ

ONORATA CIENTELĂ
CĂ ADAOSUL COMERCIAL LA PRODUSELE DE
MAROCHINĂRIE
ȘI TEXTILE ESTE DE
NUMAI 22 %

sau societatea comercială "ADIDAS" SA practică un adaos comercial între 5-30% la produsele provenite din... etc... Nu se știe dacă vom fi mai protejați dacă citim aceste anunțuri, dar una peste alta, este clar că dorința de a fi totul strălucitor, atrăgător și principiu

MULȚI VĂD,
PUȚINI PRICEP

Situația va dura pînă în momentul în care se va înțelege că arhitecții, designerii, graficienii au și ei un rol în

ASIMETRIC
MAI
ESTETIC

societate, în afară de acela de a fi considerați o ceată de țicniți, din cauză că-ți spun ce importantă are o anumită combinație de culori într-un anumit cadru. Ea va persista și pînă în momentul în care nu vom avea și tapete, carpete, gresie, faianță, mobilier, corpuri de iluminat, obiecte decorative de calitate. Acestea vor fi obținute tot cu ajutorul arhitecților, designerilor și graficienilor, care pot, ca și în celelalte țări, să ridice aceste obiecte care ne înconjoară la rangul de artă.

KITSCH-UL

de IONEL NISTOR

**UNDERGROUND
MUSIC**

Kitsch-ul muzical e un kitsch aparte. Iar Kitsch-ul muzical socialist a fost ceva și mai aparte. El s-a putut dezvolta frumusețel în ultima jumătate de secol, obləduită de comuniști de valoare internațională. Vechi cîntece patriotice au fost terfelite punînd să cînte un eroism socialist inexistent. Găleși întregi de ode și cîntece laudative despre comunism, socialism, patrie au ieșit de sub penele compozitorilor pentru spectacolele de tip nou. Ogoarele și tractoarele, CAP-urile și hambarele pline de bunătați erau principalele teme ale noii muzici populare.

Muzica ușoară a devenit prin emisivarii ei o muzică grea la ascultat. Mă trezesc cîteodată noaptea îngrozit că fredonez cu țigărele de Marius Teicu sau Mihai Constantinescu. Ea e o muzică oficială, de curte, căci Uniunea Compozitorilor nu poate concepe ca pop-ul, rock-ul, blues-ul sau jazz-ul pot beneficia de această onoare. Phil Collins, Michael Jackson, Joe Cocker ar fi la noi niște obscuri cîntăreți de birt, în timp ce altele Cotabiță, Dauer & comp ar culege lauri și turnee internaționale.

Dar cel mai mult teren îl cîștigă muzica de la porțile orientului. Tradiționala muzică lăutărească a fost înlocuită de un surrogat de orchestre de țambalagii, ale căror cîntece obscene se trîmbițează prin crișme și bodegi. La fiecare colț fiți siguri că veți vedea un individ cu o valiză și un casetofon din care se scurge Cenușăreasa, Dallas la țambal și vioară, Balada țăranelui privatizai și alte inepții. Este muzica de cartier, curentul nostru de "rap" autohton, croită după chipul și asemănarea celor care o compun.

Defunctul Cenuclu Flacăra ne-a fericit cu tinere speranțe folk-iste. Folk-ul, muzica tradițională americană, provenită din baladele și cîntecele irlandeze și anglosaxone a fost transformat în trei acorduri ciupite și lălatăla unor strofe de preferință de Păunescu. Din puzderia de folk-iști, unii au ajuns la un prestigiu național notoriu.

Hrușcă și Șelcaru sînt la ora actuală reprezentanții spiritali ai unei epoci triste

kitsch-oase și care nu vrea să moară. Nici nu se poate să moară căci mass media e în același mîini ce pînă ieri otrăveau urechile cu cucură socialistă. Oare nu le dă de gîndit nici un clip în care se vede că patru tineri cu părul lung și tatuaj și "zdrăngărînd" din chitari și bătînd la tubă pot să aducă în delir un stadion, că discurile de acest gen se vînd cu milioanele de exemplare, că pe pereții adolescenților sînt lipiți Metalica, Saxon, Fox, Hammer și mai știu eu cine, nu prăfușele noastre staruri autohtone. Muzica modernă s-a dovedit viabilă, rentabilă și plăcută... Școlile și conservatoarele nu trebuie să alimenteze numai filarmonici și tarafe, ci și muzica momentului, căci vrem și noi să-l vedem pe Cotabiță la MTV.

din toate colțurile țării.

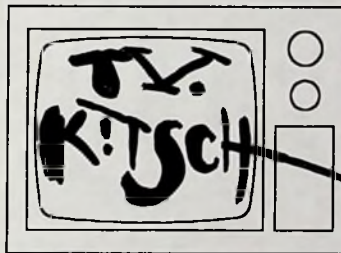
Odată depășită și această perioadă euforică, lipsită de marle spectacole laudative în care să-și desfășoare talentele, forțele kitschuriste s-au năpustit asupra emisiunilor de varietăți și divertisment. Țiganiadele de revelion, implementate cu momente sexy, cu Stele, Arșinei, Gici, Naici, cu un public care mima amuzamentul la gogomăniile de pe scenă, rămîn adevărate tururi de forță în materie.

Clipe de mare savoare ne oferă și clipurile și spoturile publicitare. Folosirea acestor nume neo-importante, pentru a desemna jalnicile pastişe gen "Casa pionierilor" cercul foto-film este evident abuzivă.

Situație cu atît mai penibilă cu cît lipite de ele poți vedea reclame și clipuri din vestul sălbatic, făcute de oameni pentru care cinematografia și televiziunea sînt o artă.

Cel mai subtil se vrea kitsch-ul comentariu politic. Dispariția unor dinozauri ca Popescu & Marinescu, a făcut loc unei generații care nu mai ascunde cheia de la dulap, nu mai ridică din sprîncene și apasă pe cuvinte Kitsch-ul prestat acum de Hamza-pașa, Neagu, Roșianu este unul mai grosier, mai eficient. Pe primul loc se situează însă Valerius, ale cărui interviuri cu sau fără papa Brucan, cu sau fără rege, cu sau fără și despre pistoale, sînt atît de jenante încît sfîrșesc automat entuziasmul unei anumite părți a presei, care abia așteaptă un asemenea prilej de denigrare și hăituială.

Privind înapoi cu mînie, poți vedea că TVR este tot la început de drum, sau pe drum, dar nu pe drumul bun, BBC, CFI, SRI, vor pune un umăr la căruța hodorigiță, urmînd s-o mai dreagă pe ici, pe colo. Și cum și televiziunea de la cap se-mpute, și e și imparțial și independentă, și oricum Doina Cornea nu o va mai destabiliza pentru că nu i se va da voie, nici ei, nici altora ca ea, care vor fi recunoscuți după semnul discret din frunte, putem să mai luăm liniștiți cîte o linguriță de Kitsch pe zi pentru numai 1 leu și șaptezeci și opt de bani pe zi. Altă viață, ci chichichi-cichi-cichi-aaa!

Fără îndoială că epoca de aur a TVR a fost cea pingeliceană. De la pingelismul timpuriu și pînă la perioada lui barocă, kitsch-ul a fost îndelung șlefuit, ajungînd la un asemenea rafinament, încît și se părea că vezi "1984" non-stop. Armatele de politrucci au dus combinațiile de absurd și grotesc pe culmi nebănuite.

Limitarea genială a programului la doua ore pe zi, a fost o adevărată șansă pentru sănătatea mentală, dar și o mare pierdere pentru mișcarea mondială a kitsch-ului. Perioada de tranziție revoluționară a fost cam jenantă, căci după un "mea culpa" general, televiziunea a ajuns în situația de a scuipa unde a lins. Clămpănind din limba de lemn, ne-au terorizat cîteva luni cu valurile de adeziuni și apeluri ce se revărsau

poudiQue

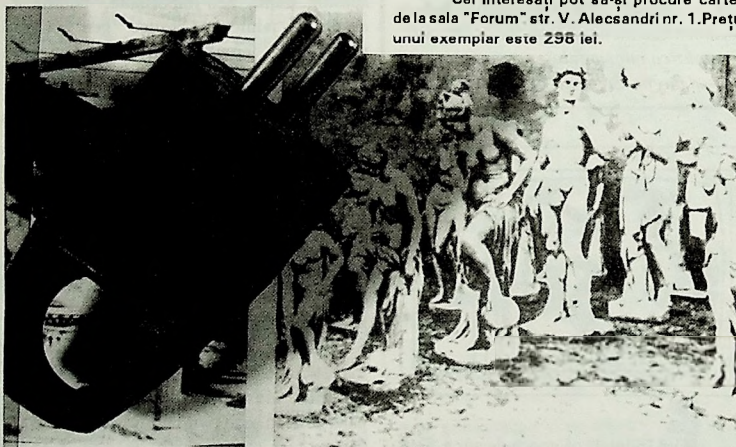
SERVICII:
IMPRIMERIE

offset
Serigrafie
design & ART

O mini-tipografie-offset
în slujba artelor & culturii.

Tipărituri de filozofie,
poezie, reviste și cataloage
de artă.

Din cînd în cînd cărți
poștale și felicitări hazlii.

TALON GRATUIT KITSCH

Calculatoare compatibile IBM-PC AT286.386.486
Retele NOVELL. Echipamente periferice.

BB Computer

B-dul Revoluției 28-32
tel. 966/22637

2900 ARAD ROMANIA

A apărut Cartea tibetană a morților, text buddhist fundamental, datînd din primele secole ale mileniului, aflat acum la prima versiune în limba română. Pe lîngă valoarea teoretică excepțională, textul desfășurîndu-se pe structurile doctrinei Mahāyāna, doctrină cvasi necunoscută cititorului român, Cartea tibetană a morților prezintă un farmec aparte. Discursul, de o claritate de cristal, cu o forță descriptivă ieșită din comun, dublată de ineditul viziunii asupra spațiului morții, viziune stupefiantă pentru conștiința rațională a europeanului, transformă lectura acestui text într-o sărbătoare a intelctului. Apărută în Colecția Revistei Arca din Arad, sub redacția poetului Vasile Dan, traducerea și studiul introductiv fiind semnate de Horia Al. Căbuți, iar coperta de Iosif Stroia, CARTEA TIBETANĂ A MORTILOR este scoasă în condiții tehnice deosebite de către Imprimeria de Vest Oradea.

Cei interesați pot să-și procure cartea de la sala "Forum" str. V. Alecsandri nr. 1. Prețul unui exemplar este 236 lei.

conversația

COLEGIUL DE REDACTIE

Angel Judit	Nistor Ionel
Didilescu Florin	Pecican Ovidiu
Holuță Ligia	Simulov Viorel
Man Călin	T.T. Liliana

Responsabil de număr

Gheorghe Săbău

Prezentare artistică

Iosif Stroia

Tehnoredactare Computerizată

Rosculeț Traian

Tipografia C.D. S.A. "Poudique"

Tiraj 500 ex.

Mașinist offset Nica Remus

I N T E R M E D I A

REVISTA
CLUBULUI DIN ARAD

conversația

colecția de atîșe

chici

nr.2 (13) 1992

